Akparamagwa Ndị Anaghị Asụ Igbo N'ebe Ọmụmụ Asụsụ Igbo Nọ: Ọkachasị Na Ngalaba Ụlọakwụkwọ Ọmụmụ Nzuruọha (Sgs) Mahadum Naịjirịa Nsụkka

Nke si n'aka
Peace Ebere Udensi Ph.D
Humanities Unit, School of General Studies/Linguistics/Igbo
University of Nigeria, Nsukka
Email: ebere.udensi@unn.edu.ng

Joy Ifeadikanwa Obayi, Ph.D.
Humanities Unit, School of General Studies/Art Education
University of Nigeria, Nsukka
Email: joy.obayi@unn;edu.ng
08065132008
na
Bridget Ogechi Dioka
Centre for Igbo Studies. University of Nigeria Nsukka
Email: bridget.dioka@unn.edu.ng

Ụmị edemede

Ihe ọmụmụ a bụ maka agwa ndị na-anaghị asụ Igbo na-akpa n'ebe ọmụmụ asụsụ Igbo nọ. Asụsụ dị oke mkpa na nkụzi na ọmụmụ asụsụ nke bụ na ndị gọọmenti Naịjirịa na-ekele ya dịka ụzọ e si akwalite mmekọrịta mmadụ na ibe ya nakwa njikọta obodo na obodo. Asụsụ Igbo bụ otu n'ime asụsụ atọ kachanụ n'asụsụ Naịjirịa nke e kwesịrị ịmụ n'ụlọakwụkwọ ndị nọ na Naịjirịa; ndị ọzọ gụnyere asụsụ Awụsa na Yoroba. Nke a na-akọwa na asụsụ Igbo ji ọkwa dị mkpa n'asụsụ ndị e nwere na Naịjirịa, nke mere gọọmentị etiti ji nye ya ezigbo nkwado. Nchọcha a na-eleba anya n'ụfọdụ agwa na akparamagwa maọbụ omume nke ndị na-anaghị asụ Igbo na-akpa ma ọ bụ na-eme n'ebe ọmụmụ asụsụ Igbo nọ.Ebumnobi ihe ọmụmụ a bụ mkpatara na mmetụtara akparamagwa ndị na-anaghị asụ asụsụ Igbo na-akpa n'ebe ọmụmụ asụsụ Igbo nọ. Ebe oke nchọcha a ga-erute bụ ụmụakwụkwọ ndị na-abụghị ndị Igbo n'ihe ọmụmụ GS 208 nke Mahadum Naịjirịa Nsụkka. Atụtụ a nabatara e ji mee nchọcha a bụ atụtụ ọmụmụ ọgụgụ isi nke Tolmen nke a kpọrọ"Tolman cognitive learning theory" n'asụsụ Bekee. Atụtụ a na-ekwu na-ekwusi ike na ọ bụghị naanị na mmadụ na-emeghari ahụ ma e nwee

ihe kpaliri ya, ọ na-emekwa etu a na nkwenye, echiche, agwa, mmetụtaobi na mgbalịsi ike inweta ihe ọ chọrọ. Usoro sọvee nkọwa nke nwere akwụkwọ njụmaza nwere isi anọ ka e jiri nweta ihe e jiri mee nchọcha.Ọnụọgụgụ ndị e jiri mee nchọcha a dị mmadụ otu narị n'ime mmadụ narị abụọ na iri atọ na isii (236) bụ ndịụmụakwụkwọ anaghị asụ Igbo nọ na ngalaba dị iche iche na-eme ihe ọmụmụ GS 208 na Mahadum Naịjirịa Nsụkka. E ji usoro tụmbọm tụmbọm wee nweta ndị nnọchite anya n'ọnụọgụgụ ndị e ji mee nchọcha. Usoro ọnụọgụgụ nkọwa ka e jiri wee kọwaa njieme ndị e wekọtara e ji mee nchọcha. Nchọpụta gosịrị ọtụtụ ihe nke gụnyere: na ụfọdụ ndị nkụzi Igbo na Mahadum enweghị ihe ndị ha kwesịrị inwe iji kpalite mmụọ ụmụakwụkwọ; nke a na-eme ka nkụzi bụrụ ihe siri ike ịghọta. Ọzọkwa, ọtụtụ n'ime ụmụakwụkwọ ndị a hụrụ ihe ọmụmụ a dịka otu n'ime atụmatụ agụmakwụkwọ na-enweghị ebe ọ ga-edu ha aga karịa n'ogige Mahadum. Ndị nchọcha tụnyere aro ndị a sị na ọ dị mkpa ịkwalite ma bulie mmụọ ndị na-abụghị ndị Igbo na-amụ Igbo ka mkparịta ụka na-adị mfe. N'ikpeazụ, a ga-ewepụta usoro nkụzi dị mfe iji kwalite mmụọ ụmụakwụkwọ inwe mmasị n'ịmụ ihe.

Okwu Gbara Ọkpụrụkpụ: Akparamagwa, Ọmụmụ Ihe, Asụsụ na Asụsụ Igbo

Mkpọlite

Mkparịtaụka agaghị enwe isi ma asụsụ adighị ya. Asụsụ bụ akara ọbụla ndị mmadụ ji akparịta ụka. Obodo ọbụla na-eketa otu asụsụ. Asụsụ ọbụla na-enwe olundị dị iche iche. Iji maa atụ, e nwere asụsụ ndị dịka asụsụ Igbo, Awụsa, Yoruba, Tivi na ndị ọzọ. Ndị a bụ asụsụ ma e nwere olundi mebere asụsụ ndị a. Dịka Agha (2006) siri kwuo, asụsụ bụ ike e ji enweta ma na-eji usoro dị iche iche akparịta ụka, ọkachasị iji ike nke mmadụ akparịta ụka; ya bụ asụsụ bụ otu n'ime usoro ahụ. Asụsụ dị oke mkpa na nkụzi na ọmụmụ ihe Ohaegbu (2010) kọwakwuru sị na asụsụ bụ usoro siri ike e ji ezikọrịta ozi ọnụ site n'onye na-ekwu okwu rute n'onye na-anụ anụ maọbụ onye a na-agwa okwu. Ọ bụ usoro a hazịrị ahazi nke pụtara na a hazịrị mpahara ya niile ma jikọta ha ọnụ. Asụsụ bụ otu n'ime ihe kacha mkpa ndị e jiri mara mmadụ. Ọ bụ ụgbọ na-ebu mkparịta ụka na ọmụmụ.

Abekah (2009) kọwara na mmepe ọbụla e nwere n'ebe ọbụla maọbụ obodo ọbụla bụ asụsụ ka e jiri mee ya, na agbakwunye sị na e wepụ ngwa ndị nkụzi asụsụ, o nweghị obodo ọbụla ga-ahụ mmepe n'ụzọ ọbụla. Dịka o siri kwuo, ndị nkụzi na-

azụpụta ndị e ji arụ ọrụ n'obodo gbaa gburu gburu ma ndị nkụzi asụsụ na-enye ụmụakwụkwọ ha ngwa eji akpariịta ụka ma na-azụkọrịta ahịa. Onye matarala asụsụ nweziri ike ịbanye Mahadum na ụlọakwụkwọ ndị ọzọ ịgụ kọọsụ ọbụla na ngalaba ọbụla ma malite na-enye aka n'ụzọ nke ha na mmepe obodo.

Ụwa jụpụtara na asụsụ dị iche iche ma asụsụ ọbụla n'ime ha ka e ji amata otu agburu na otu òtùasụsụ. Uru asụsụ Igbo bara na njirimara ndị Igbo abụghị ihe a ga-ekwu a sị ewkufela ya (Igbokwe, 2013). Asụsụ dịka Obayi (2018) siri kwuo abụghị ihe e ji egwuri egwu. Ndị mmadụ si n'agburu dị iche iche bụ asụsụ ha na-asụ ka e jiri mara ha. Iji kwenye na nke a, Oyelami (2008) nke dị n'Obayi (2018) chọpụtara na enwere ọtụtụ asụsụ dị iche iche n'ụwa; ụfọdụ n'ime ha ka a kpọrọ asụsụ ndị bụ isi pụtara ihe ebe ndị ọzọ bụ asụsụ obere nke sitere n'ọnụọgụgụ ndị na-asụ asụsụ ahụ. Ihe nke a pụtara na asụsụ ọbụla dị mkpa ma dịkwa iche, a ga-echekwa ya nke ọma.

Asụsụ Igbo so n'otu n'ime asụsụ ndị ahụ eji eme ihe n'ala Naijiriịa ma bụrụkwa otu n'ime asụsụ pụtara ihe n'asụsụ Naịjiriịa nke e ji akụzi ma na-amụ ihe maka mmekọrịta ọha na eze; abụọ ndị ọzọ bụ asụsụ Awụsa na asụsụ Yoruba n'otu n'otu.Ebe a na-asụ asụsụ Igbo bụ na ndịda ọwụwa anyanwụ ala Naịjiriịa nke gụnyere steeti ndị a: Abịa, Anambra, Ebonyi, Enugu, Imo na mpaghara Delta na Rivers. Asụsụ izugbe hibere isi n'olundi Owerri na Ụmụahịa (Umo, 2013). Na mgbakwunye, Onukawa (2014) kọwara na ọ bụ ihe mgbawa obi na ndị nwe asụsụ Igbo amaghị iji asụsụ Igbo ede ma na-agụ ihe. Ha na-asụ, agụ ma na-ede asụsụ Bekee na asụsụ ndị ọzọ masịrị ha karịa asụsụ ha ma chefuo na onye tufuru asụsụ ya atụfuola njirimara ya na ebe o si.Nke a na-akọwa na asụsụ Igbo dị oke mkpa n'asụsụ ndị Naijiriịa, n'ihi ya, ndị gọọmentị etiti kwadoro ya. Ọmụmụ asụsụ Igbo n'ụlọakwụkwọ anyị dị iche iche abụrụla okwu a kpụ n'ọnụ n'obodo anyị.

Nkụzi asụsụ Igbo n'ụlọakwụkwọ ga-enye aka n'inye ụmụaka anyị ezi nnabata. Ọ ga-enyere ha aka ịghọta na e wepụ asụsụ Bekee ha na-anụ n'ụlọakwụkwọ, asụsụ olu nne ha dịkwa ezigbo mkpa, n'ihi na asụsụ ala onye bụ ihe e ji ama ya. Ọ bụ ihe doro anya na obodo ọbụla na-enwe ndị nwe obodo na ndị bịara abịa.Ọ bụ otu ụlọakwụkwọ ka ha niile na-aga mandị nwe ala ma ndị bịara abịa. Ịmụ asụsụ ala anyị bụ Igbo n'ezie emeela ka egwu jide ndị na-abụghị ndị Igbo ọkachasị n'ihe gbasara ime ọmụmụ GSP 208 bụ ihe ọmụmụ a na-amụ na ngalaba ọmụmụ ihe

izugbe (GS) nke Mahadum Naịjirịa Nsụkka. Ha na-ahụta ọmụmụ asụsụ amaala nke asụsụ Igbo bụ otu n'ime ha ka ihe nkụzi nkiti tara akpụ. Nke na-eme ha anaghị eji ya akpọrọ ihe. Ha anaghị ege ntị n'ihe ọmụmụ a. Ebe ọ bụ ndị ọcha webataara anyị asụsụ Bekee, anyị amata ya, na-asụ ya, na-agụ ma na-edekwa ya, ọ bụkwa ihe ga-ekwe omume na ndị na-abụghị ndị Igbo ga-amụtakwa asụsụ Igbo na-enweghị nsogbu ọbụla ma ọ bụrụ ma ha nwee mmasị na ya. Nchọcha a bụ akparamagwa ndị na-abụghị ndị Igbo n'ebe ọmụmụ asụsụ Igbo ga-ekepụta echiche miri emi n'uche ụmụakwụkwọ na ndị nkụzi ndị nọ na Mahadum ọkachasị na ngalaba ụlọakwụkwọ ọmụmụ ihe izugbe bụ GS nke Mahadum Naịjirịa. Ọ ga-eme ka ndị nwe ala mara nke ọma mkpa asụsụ ara nne ha dị n'obodo.

Nsogbu Nchọcha

Asụsụ bụ ngwa dị oke mkpa nwere ọdịdị dị iche ma dịkwa mkpa maka mbunuche mkparịtaụka. Nke a pụtara na asụsụ ọbụla nwere ọdịdị ya bụ, etu e si ede ya ma na-asụ ya. Obodo ọbụla nwere asụsụ nke onwe ha nke bụ akara omenala ha e jiri mara ha. Ọ bụghịzi ihe akụkọ na ọgụgụ na odide nke asụsụ ala obodo ọbụla nke asụsụ Igbo so n'otu n'ime ha bụ otu n'ime nsogbu e nwere n'ala anyị. Mmekọrịta na mkparịtaụka n'etiti mmadụ abụọ maọbụ karịa site n'iji asụsụ Igbo nke bụ otu n'ime asụsụ ala obodo e nwere bụ nnukwu nsogbu. Ihe ọmụmụ e ga-eleba anya n'ụfọdụ ihe ndị dịka akparamagwa, e jighị ihe kpọrọ ihe na nleda anya nke a na-ahụ n'ebe ndị na-amụ asụsụ Igbo nọ bụ nke a hụtara dịka ụfọdụ nsogbu na-echere ọsụsụ na odide asụsụ Igbo aka mgba ọkachasị etu o si metuta ndị na-anaghị asụ asụsụ Igbo. Ọtụtụ ụmụakwụkwọ ndị a na-ahụ ọmụmụ asụsụ Igbo dịka ihe na-enweghị ebe ọ ga-edu ha aga ma ha gụchaa Mahadum. N'ihi ya ha anaghị etinye uche na ya.

Mbunuuche Nchọcha

Mbunuuche izugbe nke dị n'ihe ọmụmụ a bụ ilenye anya n'akparamagwa ndị na-anaghị asụ Igbo na-akpa n'ebe ọmụmụ asụsụ Igbo n'ihe ọmụmụ GSP 208, nke Mahadum Naịjirịa Nsụkka.

Mbunuuche nchọcha a kpọmkwem gụnyere:

1. Ịmata ihe na-ebute akparamagwa ndị na-anaghị asụ asụsụ na-akpa n'ebe ọmụmụ asụsụ Igbo nọ.
2. Ịchọpụta ihe akparamagwa a na-ebute n'ebe ọmụmụ dị.

Ajụjụ Nchọcha

1. Kedu ihe na-ebute akparamagwa ndị na-anaghị asụ asụsụ Igbo na-akpa n'ebe ọmụmụ asụsụ Igbo nọ?
2. Kedu ka o si emetụta ụmụakwụkwọ?

Ụmaokwu Nchọcha

Ụmaokwu abụọ ka e wepụtara iji duzie ihe ọmụmụ a. A nwalere ha n'ogo 0.05.
UO_1: E nwere ndịiche doro anya e wepụtara e ji atụnyere akparamagwa ndị nwe obodo na ndị bịara abịa n'ebe ọmụmụ asụsụ Igbo nọ.
UO_2: E nwere ndịiche a hụrụ anya iji tụnyere nsogbu akparamagwa ndị na-anaghị asụ Igbo na-akpa n'ebe ọmụmụ asụsụ Igbo nọ.

Nkọwa Doro Anya

Nkọwa akparamagwa

Agwa/akparamagwa bụ ihe gbasara agwa, echiche na mmetụtaobi nke onye nke e ji na-akọwama na-amata mmadụ. Agwa nwere ike ịbụ nke ọma maọbụ nke ọjọọ e ji akọwa mmadụ. Dịka etu Eagly na Chaiken (1998) siri kwuo, agwa bụ akparamagwa mmadụ na-egosipụta site ịnyocha otu onye n'ụdị inwe ihu ọma ma ọ bụ ihe. Ọ ka mma ịkọwa agwa a dịka ntachị obi na-emetụta ime mmụọ nakwa ahụhụ ha na-at/a nwere ka o si emetụta akparamagwa ha (Mansur,, Tan, ; & Lee, 1989). Ọ bụ etu e si akpa agwa maọbụ etu e si eme omume ma nke ọma ma nke ọjọọ n'ebe otu echiche nọ. Ọzọkwa, Strauss (1996) kọwara na agwa bụ ụzọechiche mmadụ ọbụla na-egosipụta nke bụ ezigbo ya, ọrụ nwere ike ịbụ maka mmadụ ọbụla nọ n'ụwa". Ọ bụ ihe omume nke mmadụ ọbụla na-egosipụta n'usoro agwa ntachi obi ya ma nke ọma ma nke ọjọọ site n'inyocha mmetụta obi, n'ihe ọ na-eme na mbụ na ugbu a n'ịrụtụ aka n'ihe a na-ahụ anya.

Nkọwa Ọmụmụ

A na-akọwa ọmụmụ n'ụzọ dị iche iche site n'aka ndị ọka mmụta dị iche iche. A na-ahụ ya dịka ụzọ ebe ihe omume si pulite maọbụ ebe o si agbanwe site n'imeghari ọnọdụ niile ma ọ bụrụ na njirimara mgbanwe ihe omume agaghị ekwe nkọwa dịka etu ihe okike, ihe nzaghachi, ntozu oke maọbụ ọnọdụ nwa mgbe nta nke ihe dị ndụ sịrị dị (Hilgard, 1962). Ọtụtụ ndị ode akwụkwọ dị iche iche na ndị ome nchọcha dịka Mbanugo (2006) na Onwuekwe (2014) hụrụ ọmụmụ ihe n'ụzọ izugbe dịka ụzọ nke na-ebute mgbanwe n'omume na akaparamagwa nke mmadụ

ọbụla n'ihi ahụmihe nke sitere na mkpekọrịta dị n'etiti mmadụ ahụ (onye ọmụmụ) na gburu gburu ya. Ọmụmụ ihe nwere ike ịbụ nke ọma maọbụ nke ọjọọ. Akparamagwa ọmụmụ ihe n'anya ndị mmadụ maọbụ etu ọha mmadụ si kwekọrịta ma nabata ya ka e nwere ike ịkpọ ọmụmụ ihe nke dị mma ebe ọmụmụihe nke ahụ obodo na-anabataghị ka e nwere ike isi na ọ bụ ọmụmụihe nke ọjọọ.

Akparamagwa ọmụmụ ihe nwere ike imepụta nsogbu nke a chọrọ maọbụ nke a na-achọghị iji maa atụ onye ọbụla maara ihe nwerela ahụmihe dị iche n'ala anyị nwere ike isite n'ọmụmụ ihe ya, wepụta njem ga-eweta ọganihu, udo na ịdịnotu n'obodo anyị. Ụdị amamihe ka e nwere ike ịsị na ọ bụ mmepe obodo nke dị mma na nke bara uru.Maebe otu ndị ohi nwere ike ị nọ n'ọrụ na-enyefe ozi ụfọdụ ga-ebute ogbugbu mmadụ maọbụ mmebi ụfọdụ ihe ndị obodo tinyere n'obodo ha. Site n'ihe ndị ọha obodo, kwekọrịtara, banyere ihe ụfọdụ, ụdị mmụta a bụ nke ọjọọ nke na-emegide obodo. Mmụta gụnyere nghọta, ncheta, mkpalị mmụọ,nkwado, okike na mmeputa. Tupu e nwee ihe ọmụmụ, "a ga-enweriri mmadụ onye dị njikere ma nwee mmasị ịmụ ihe (onye ọmụmụ).Na mgbakwunye, e nwere ụfọdụ ngwa ndị e ji akụzi ihe dịka onye nkụzi, ụlọ ọmụmụ ihe (klaasị) na ngwa ndị ọzọ ka a ga-etịkọta ka ọmụmụ ihe nwee nweta mbunuche ya (Udensi, 2015: 12).

Nkọwa Asụsụ

Asụsụ bụ akara aka ike nke ndị mmadụ na-eji akparịta ụka. Dịka Ezema (2007), asụsụ bụ ụgbọ nke nzikọrịta ozi na nkwukọrịta okwu nke a na-eji n'ọnọdụ mmekọrịta ọbụla. Ọnọdụ mmekọrịta ndị a gụnyere: agụmakwụkwọ, azụmahịa, ọchịchị na omenala. Obanye (1989) n'akwụkwọ Ezema (2007) kwenyere na "Ọ bụ onyinye dị oke mkpa mmadụ nwere". Ọ gakwara n'ihu chọpụta na asụsụ bụ ngwa dị mma maka echiche na nchepụta. N'otu aka ahụkwa Bodi (1995) kọwara sị "asụsụ bụ ụzọ njirimara nke mmadụ na njirimara nke onwe; nke onye ọbụla na nke usoro ọha" Yusuf (2012) n'aka nke ọzọ, hụrụ asụsụ dịka usoro ịrịba ama sitere izu oke na-enweghị usoro nzụkọ nke na-enweghị ogogolo ngwụcha. Site na nkọwa niile ndị a, asụsụ dị oke mkpa n'ebe mmadụ nọ, nke a bụ n'ihi na e wepụ asụsụ, mkparịta ụka na nzikọrịta ozi agaghị enwe isi. Abịakwa, e wepụ nzikọrịta ozi, a gaghị enwe mmepe na ọganiihu obodo n'obodo anyị nakwa ala anyị gbaa gburu gburu.

N'ikpeazụ, Hammond (1975) na Bewaji, (2002) chịkọtara ha niile wee kwuo sị na asụsụ bụ ihe nọ n'etiti na-agba otu ndị mmadụ ume n'ihi na ọ bụ ụgbọ a na-esi na ya ezisa mpaghara omenala ndị ọzọ. Ọ bụ isi ụgbọ e si enweta omenala ndị mmadụ, kesaa ya ma gbasaa ozi ya. Asụsụ nọ n'etiti usoro mmekọrịta nke nwere ike iweta mmepe na ọganiihu obodo.

Atụtụ Nchọcha

Atụtụ ọmụmụ ihe nke ọgụgụ isi Tolman. Atụtụ ọmụmụ ihe nke ọgụgụ isi bụ atụtụ dị obosara na-akọwa echiche na usoro nke uche dị iche na etu ha si emetụta ma ihe ndị a hụrụ anya ma ndị a na-ahụghị anya, iji mepụta ọmụmụ ihe nke onye ọbụla.

Tolman (1886 – 1951) enyela aha n'ụzọ dị ukwuu n'atụtụ ọmụmụ ihe nke ọgụgụ isi. Dịka o siri kwuo, ndị mmadụ n'otu n'otu amaghị emegharị ma ihe metụta ha naanị mana ha na-emekwa ihe site na nkwaye, echiche, akparamagwa, mmetụta obi na ntachi obi n'ebe inweta ihe a chọrọ nọ. N'aka nke ọzọ, mmadụ ọbụla n'otu n'otu na-ekepụta maapụ ọgụgụ isi n'uche ya, ya bụ ihe onyinyo nke ogige a hụrụ anya, na-echekwa ma na-ahazi ozi ndị ha nwekọtara site n'ihe na-apụta na mmemme ndị ha zutere n'usoro ọmụmụ ihe. N'ihi ya, ihe ndị ahụ dị ndụ na-amụ maka mmemme na ihe site na mpụtara e nyere ihe mkpali ahụ. Tolman bụ onye otu omume agwa nke mbụ, bụ onye nwalere atụtụ ndabanye site na nkwenye na atụtụ mkpali-nzaghachị bụ nke na-anabataghị, ebe ọ bụ na nkwado adịghị mkpa tupu e nwee ọmụmụ ihe, ma kọwakwaa na omume nke agwa bụ naanị nke ọgụgụ isi. O kwenyere na gburugburu ebe obibi na-enye ọtụtụ ahụmihe nke e ji azụlite ihe onyinyo nke ime mmụọ, ya bụ mapụ ọgụgụ isi. N'ihi ya, atụtụ ọmụmụ ihe nke ọgụgụ isi hibere isi n'ọgụgụ isi nke omume agwa mmadụ ya bụ ọ na-ekwusi ike n'echiche nwere onwe na mpaghara nke omume mmadụ bụ ndị nke dị mma. Ọgụgụ isi na-arụtụ aka n'echiche nke mmadụ ọbụla na mmetụta obi ya, ọgụgụ isi ya, amamihe na nghọta banyere onwe ya na gburugburu ebe obibi. N'ihi ya, ihe ọbụla dị ndụ na-etinye ọgụgụ isi n'ọmụmụ ihe nke ga-apụta n'ihe na-abụghị nzaghachi nke mkpali mmụọ mana itinye onyinyo nke gburugburu ebe obibi anyị a hụrụ anya, iji wee mezue ihe e bu n'uche.

Nchọcha A Hụrụ Anya

Okediadi (2011) mere nchọcha na mmụta asụsụ epum,amụma na mmasị ya. Ebumnobi nchọcha ya bụ ịchọpụta ma agụmakwụkwọ ọta akara na nke praịmarị n'ala anyị ha na-eji asụsụ epum maọbụ asụsụ ire nne maọbụ asụsụ ogige ahụ dịka etu e siri nye iwu n'amụma ndị gọọmentị. Njieme nchọcha ndị e wekọtara gosịrị na ọtụtụ ụloakwụkwọ ndị nke ndị mmadụ nwe na-eji asụsụ Bekee akụzi ihe ọmụmụ ha niile. O nweghị nke na-eji asụsụ epum (Igbo) ma ọ bụ jikọta ma asụsụ Igbo na asụsụ Bekee maka ọmụmụ ihe ha. Ọ dị nkpa ịmata na ụlọakwụkwọ ise n'ime ụlọakwụkwọ iri e jiri mee nchọcha ahụ anaghị akụzi Igbo ncha ncha dịka otu n'ime ihe ndị ha na-amụ n'ụlọakwụkwọ. Ha na-akọwa na ha enweghị ndị nkụzi asụsụ Igbo. Nchọcha a chọpụtara na ndị nkụzi niile nọ n'ụlọakwụkwọ nke nkịtị ga-achọ ịhọrọ ikụziri ụmụakwụkwọ ha n'asụsụ Bekee. Ha ekwenyeghị n'ihe ndị *National Policy in Education* (NPE) ya bụ atụmatụ agụmakwụkwọ kwere ma ncha. Nchọcha a dị oke mkpa na nchọcha nke a na-eme ugbu a n'ihi na ọ gbara mbọ ịchọpụta ụfọdụ ihe ndị na-akpata agwa ọjọọ ụmụakwụkwọ na-akpa n'ebe ọmụmụ asụsụ Igbo nọ.

Adesoye (nd) mere nchọcha n'akparamagwa ụmụakwụkwọ n'ogo nka asụsụ Yoruba n'ụlọakwụkwọ Sekọndịrị Naijiria. Ebumnobi ya bụ ịchọpụta isi ihe mmetụta nke asụsụ n'obodo, akparamagwa n'obodo, ntụziaka nke ọgụgụ isi nakwa amụma agụmakwụkwọ n'obodo n'akparamagwa n'asụsụ Yoruba. Nchọcha a gosịrị na ụlọakwụkwọ na ụlọ obibi nwere mmetụta siri ike n'agwa ụmuakwụkwọ n'ebe asụsụ nọ; nakwa agwa ọjọọ ha n'ebe ọmụmụ ihe asụsụ Yoruba nọ. Ihe a chọpụtara na-egosi na agwa ụmụakwụkwọ nwere ike inwe ogo mmetụta n'ebe ogo nka mmụta n'asụsụ Yoruba. Rizọlt e nwetara site na ntụcha njime gosịrị aro nke echiche na ndịna n'ijikọta ọmụmụ asụsụ (CLIL) (Coyle, 2006) na nkụzi na ọmụmụ asụsụ Yoruba. Nchọcha ga-enyere nchọcha nke a aka n'ihi na mmadụ ga-achọ ịmata ụfọdụ myiri nchọcha abụọ ndị a ebe ha na-akọ maka asụsụ obodo abụọ dị iche iche.

Usoro Nchọcha

Usoro nchọcha e jiri mee nchọcha a bụ usoro sọvee nkọwa. Dịka Nworgu (2015), usoro sọvee nkọwa na-amụ maka ọnụọgụgụ obere ma nke nnukwu site n'ịchọrọ ma mụọ nsere a họrọ site n'ọnụọgụgụ iji chọpụta etu e siri kee ihe omume ikwu na ibe na mmekọrịta mgbanwe nke ọha mmadụ na nke mmụta uche bụ ndị mebere

ọnụọgụgụ nchọcha. A nabatara usoro nchọcha a dịka nke dị mma na nchọcha a n'ihi na ndị nchọcha nwere mmasị n'ịchọpụta akparamagwa ndị na-anaghị asụ Igbo n'ebe ọmụmụ asụsụ Igbo n'ihe ọmụmụ GSP 208 na Mahadum nke Naijiria Nsụkka. Ihe kpatara e jiri họrọ ebe nchọcha a bụ na klasị GSP bụ nke izugbe maka ụmụakwụkwọ batara n'otu afọ n'agbanyeghị ngalaba ha nọ n'agụ akwụkwọ. Ọnụọgụgụ ndị e jiri mee nchọcha bụ ụmụakwụkwọ dị nari abụọ na iri atọ na isii bụ ndị na-anaghị asụ Igbo sitere na ngalaba dị iche iche na-eme ihe ọmụmụ GSP 208 na Mahadum Naijiria Nsụkka. A họọrọ ụmụakwụkwọ ndị na-anaghị asụ Igbo dị otu narị site n'iji usoro tụmbọm tụmbọm maka nchọcha. E jiri usoro ọnụ-ọgụgụ nke nkọwa wee tụchaa njieme ndị e jiri mee nchọcha.

Nkwupụta maka Ihe	**Nwoke/Nwunye**	**Nomba**	**Miin**	**Std.Divieshọn**	**Okwu Uche Onye**
Ihe 1: E nwere ngwa na-ezughị oke n'asụsụ Igbo	Nwoke	43	2.20	1.26	Ekweghị
	Nwanyị	54	1.79	.80	Ekweghị
Ihe 2: Ikụziri ndị na-anaghị asụ Igbo asụsụ Igbo adịghị mma.	Nwoke	43	2.18	1.23	Ekweghị
	Nwanyị	54	1.87	.95	Ekweghị
Ihe 3: Ọdịdị asụsụ Igbo edoghị anya.	Nwoke	43	2.11	1.15	Ekweghị
	Nwanyị	54	2.81	.84	Ekwere
Ihe 4: Ndị na-asụ asụsụ Igbo n'onwe ha ahụghị asụsụ ha n'anya.	Nwoke	43	2.73	1.18	Ekwere
	Nwanyị	54	1.83	.88	Ekweghị
Ihe 5: Ndị nkụzi na-eme ka ọmụmụ asụsụ Igbo bụrụ ihe siri ezigbo ike nye ụmụakwụkwọ.	Nwoke	43	2.16	1.21	Ekweghị
	Nwanyị	54	1.85	.91	Ekweghị
Ihe 6: Ịmụ ka e si agụ naka e si ede asụsụ Igbo bụ nnukwu ọrụ nye anyị.	Nwoke	43	3.27	1.11	Ekwere

	Nwanyị	54	3.59	.78	Ekwere
Ihe7: Ana m amụ asụsụ Igbo naanị ka m ji gafee n'ule.	Nwoke	43	2.20	1.26	Ekweghị
	Nwanyị	54	1.83	.90	Ekweghị
Ihe 8: Asụsụ Igbo enweghị ebe ọ ga-edu m aga.	Nwoke	43	3.32	.60	Ekwere
	Nwanyị	54	3.59	.49	Ekwere
Ihe 9: Asụsụ Igbo na-enwere ala n'ụwa niile.	Nwoke	43	3.41	.49	Ekwere
	Nwanyị	54	3.40	.49	Ekwere
Ihe 10: Anaghị eji asụsụ Igbo enye ọrụ ụlọ iji gbatịa ọmụmụ ihe.	Nwoke	43	2.11	1.15	Ekweghị
	Nwanyị	54	1.85	.91	Ekweghị
Miin Niile	**Nwoke**	**43**	**2.61**	**.79**	**Ekwere**
	Nwanyị	**54**	**2.54**	**.56**	**Ekwere**

Akwụkwọ njụmaza nke nwere ajụjụ dị iri abụọ na ụyọkọ abụọ ka ndị nchọcha mepụtara maka nchọcha a. Ihe a kpọrọ akwụkwọ nzụmaza a bụ "Akparamagwa ndị na-anaghị asụ Igbo n'ebe ọmụmụ asụsụ Igbo nọ". Ya ka e jiri nweta njieme e jiri mee nchọcha a. A jiri ntụ isiokwu anọ wee mee njụmaza nchọcha a nke azịza ha bụ nkwenyesi ike (NI) nkwenye (N) Ekwenyeghị (E) Ekwenyesighị ike (EI) ọnụọgụgụ e nyere ha bụ 4, 3, 2 na 1 ka enyere azịza ọbụla site na nke nnukwu wee gbadata na nke obere. Ndị ọkachamara mmadụ atọ nyochara ngwa nchọcha a; otu n'ime ha sitere na ngalaba Mesọmenti na Evalueshịọn ebe mmadụ abụọndị ọzọ sina ngalaba Lingwustiks. Ha niile sina Mahadum Naịjirịa Nsụkka.

Ụsa

Ajụjụ nchọcha nke mbụ: Gịnị bụ ihe na-akpata akparamagwa ndị na-anaghị asụ Igbo n'ebe ọmụmụ asụsụ Igbo nọ?

Tebụlụ 1: Miin na standad divieshọn e ji tụnyere ụmụakwụkwọ ndị nwoke na ndị nwaanyị na-anaghị asụ Igbo n'ihe kpatara agwa ha na-akpa n'ebe ọmụmụ asụsụ Igbo nọ. Tebụlụ 1: gosịrị na miin e ji tụnyere ndị nwoke na ndị nwanyị na-anaghị asụ Igbo n'ebe ihe kpatara ha ji akpa agwa ha na-akpa n'ebe ọmụmụ asụsụ Igbo nọ. O gosịrị miin e ji tụnyere ụmụakwụkwọ n'ajụjụ 1, 2, 3, 5, 7 na 10 dị obere karịa 2.50 bụ akara e ji atụnyere miin ya; ebe miin e ji tụnyere ajụjụ 4, 6, 8 na 9 karịrị ọnụọgụgụ 2.50 e ji atụnyere ya. Ihe nke a pụtara bụ na ụmụakwụkwọ kwenyere n'ajụjụ ndị pụtara na 4, 6, 8 na 9 bụ ihe kpatara akparamagwa ụmụakwụkwọ na-anaghị asụ Igbo na-akpa n'ebe ọmụmụ asụsụ Igbo dị. Etu o siịla dị, miin niile e ji tụnyere bụ 2.61 na 2.54 maka ndị nwoke na ndị nwaanyị na-anaghị asụ Igbo na-akọwa na ụmụakwụkwọ ndị nwoke nwere miin karịrị ụmụakwụkwọ ndị nwaanyị.

UO_1: E nweghị ndịiche a hụrụ anya na miin e ji atụnyere ndị nwoke na ndị nwaanyị bụ ụmụakwụkwọ na-anaghị asụ Igbo n'ebe ihe kpatara ha ji akpa agwa ha na-akpa n'ebe ọmụmụ asụsụ Igbo nọ.

Tebụlụ 2: Nkọwasị t-test maka ndịiche nọ na miin e ji tụnyere ndị ụmụakwụkwọ ndị nwoke na ndị nwaanyị n'ihe na-ebute akparamagwa ha na-akpa n'ebe ọmụmụ asụsụ Igbo nọ.

Nwoke/Nwaanyị	Nọmba	Miin	Std. Divieshọn	Ndịiche	Nnwale	Ndịiche A Hụrụ Anya
Nwoke	43	2.51	.79			
Nwaanyị	54	2.34	.56	95	1.247	.216

Tebụlụ 2 na-egosịna enweghị ndịiche a hụrụ anya na miin e ji atụnyere ụmụakwụkwọ ndị nwoke na ndị nwaanyị na-anaghị asụ Igbo n'ihe na-ebute akparamagwa ha na-akpa n'ebe ọmụmụ asụsụ Igbo nọ.

t(95) = 1.247; P = 216. Ya bụ ụmaokwu ya ka a nabatara ebe ọ bụ na akara e nwere ike ịnabata bụ 0.978 karịrị 0.05 bụ ogo a hụrụ anya.

Ajụjụ Nchọcha Nke Abụọ:
Kedụ ka ogo akparamagwa ụmụakwụkwọ na-anaghị asụ Igbo si metụtaruo ọmụmụ asụsụ Igbo ha?

Tebụlụ 3: Miin na standad divieshọn e ji atụnyere ụmụakwụkwọ ndị nwoke na ndị nwaanyị ndị na-anaghị asụ Igbo na-etu ogo akparamagwa ha si metụtaruo ọmụmụ asụsụ Igbo ha.

Nkwupụta maka Ihe	**Nwoke/ Nwaanyị**	**Nọmba**	**Miin**	**Std.Divieshọn**	**Uche Onye**
Ihe 11: Ọmụmụ asụsụ Igbo mere ka m nwee ezi mmekọrịta n'obobo ebe m bi.	Nwoke	43	3.53	.73	OEE
	Nwaanyị	54	3.61	.49	OEE
Ihe12:Nghọta asụsụ Igbo mere ka ọ dịrị m mfe mụ na onye Igbo ọbụla imekọrịta ebe ha ka n'ọnụọgụgụ.	Nwoke	43	2.18	1.23	OA
	Nwaanyị	54	1.83	.88	OA
Ihe13: Enwere m ike ịgụ ma dee asụsụ Igbo.	Nwoke	43	2.09	1.15	OA
	Nwaanyị	54	1.77	.83	OA
Ihe14: Ndị L2/Klaasị ndị na-abụghị ndị Igbo nyeere m aka n'ọmụmụ asụsụ Igbo.	Nwoke	43	3.39	1.04	OE
	Nwaanyị	54	3.53	.92	OEE
Ihe15: Ịmụ ọgụgụ na odide asụsụ Igbo dịịrị m mfe.	Nwoke	43	3.60	.90	OEE
	Nwaanyị	54	3.79	.52	OEE
Ihe16: O nweghị onye m na-atụ egwu n'ogige ebe m bi ebe ọ bụ na m na-aghọta asụsụ Igbo.	Nwoke	43	3.67	.77	OEE
	Nwaanyị	54	3.59	.71	OEE
Item 17: Ikụzi asụsụ Igbo na-amasị m.	Nwoke	43	3.41	1.07	OE
	Nwaanyị	54	3.61	.81	OEE
Item 18: Ọmụmụ asụsụ Igbo enyere m aka ighọta omenala Igbo.	Nwoke	43	3.58	.82	OEE
	Nwaanyị	54	3.64	.67	OEE
Item 19: Ọmụmụ asụsụ Igbo emeela ka ịzụ ihe dị mfe	Nwoke	43	3.44	.54	OEE
	Nwaanyị	54	3.66	.51	OEE
Item 20: Ana m emesapụ ahụ mgbe ọbụla mụ na ndịIgbo nọ.	Nwoke	43	3.69	.46	OEE
	Nwaanyị	54	3.53	.50	VHE
Miin Niile	Nwoke	**43**	**3.26**	**.35**	**OE**
	Nwaanyị	**54**	**3.23**	**.25**	**OE**

Tebụlụ 3 na-egosị miin e ji tụnyere ụmụakwụkwọ ndị nwoke na ndị nwaanyị ndị na-anaghị asụ Igbo n'etu ogo akparamagwa ha sị metụtaruo ọmụmụ asụsụ Igbo ha. Ntụcha a gosịrị na miin niile e ji tụnyere ụmụakwụkwọ ndị nwoke na ndị nwaanyị bụ 3.26 na 3.23 n'otu n'otu nke na-egosị na ogo akparamagwa ha n'ebe ọmụmụ asụsụ Igbo nọ nwere nnukwu mmetụta.

ỤO2: E nweghị ndịiche a hụrụ anya na miin e ji tụnyere ụmụakwụkwọ ndị nwoke na ndị nwaanyị na-anaghị asụ Igbo n'ihe gbasara etu ogo akparamagwa ha si emetụtaruo ọmụmụ asụsụ Igbo ha.

Tebụlụ 4: Ntụchasị t(test) nke ndịiche nọ na miin ụmụakwụkwọ ndị nwoke na ndị nwaanyị n'etu ogo akparamagwa ha si emetụtaruo ọmụmụ asụsụ Igbo ha.

Nwoke/Nwaanyị	Nọmba	Miin	Std. Diviesho n	Ndịiche	Nnwale	Ndịiche A Hụrụ Anya
Nwoke	43	3.26	.35			
Nwaanyị	54	3.26	.25	95	.027	.978

Tebụlụ 4 na-egosi na o nweghị ndịiche a hụrụ anya na miin e ji etụnyere ụmụakwụkwọ ndị nwoke na ndị nwaanyị na-anaghị asụ Igbo na etu ogo akparamagwa ha si metụtaruo ọmụmụ asụsụ Igbo ha, t(95) - .027, P = .978. Yabụ ụmaokwu abụghị ihe a nabatarala ebe ọ bụ na ntu e nwere ike iji tụọ ya bụ 0.978 karịrị ogo 0.05 bụ ogo a hụrụ anya.

Nkata Ihe A Chọpụtara

Ihe a chọpụtara na nchọcha a na-akọwa na ndị ọza ajụjụ kwenyere na e nwere agwa ọjọọ ndị ụmụakwụkwọ ndị na-anaghị asụ Igbo na-akpa n'ọmụmụ asụsụ Igbo bụ ihe kpatara ha ji ahụta asụsụ Igbo dịka ihe ọmụmụ siri ike mmadụ nwere ike ịmụ.Nke a pụtara ihe n'ajụjụ anọ a jụrụ n'ihe kpatara akparamagwa ndị na-anaghị asụ Igbo na-akpa nwere miin karịrị miin nke e ji atụnyere ya bụ 2.50. Nchọpụta a dabara n'ihe Adesoya (nd) onye kọwara na akparamagwa ụmụakwụkwọ n'ebe ọmụmụ asụsụ nke abụọ nwere ike inwe nnukwu mmetụta na mmụta nke asụsụ ahụ. Iji gbakwasị ụkwụ na nsogbu akparamagwa ndị a na-

enwe n'ebe ọmụmụ asụsụ Igbo nọ, nchọpụta kọwakwuru na miin niile e ji atụnyere ma ndị nwoke na ndị nwaanyị bụ ndị na-anaghị asụ Igbo bụ 3.26 na 3.23 n'otu n'otu. Nke a na-egosi na agwa ha n'ebe asụsụ Igbo na-emetụta ebe ọ dị ukwuu ọmụmụ asụsụ Igbo. Nke a dabanyere na atụtụ ọmụmụ ihe ọgụgụ isi Tolman nke isiokwu ya bụ na mmadụ anaghị azaghachị naanị ihe kpaliri ya mana o nwere ike ime ihe site na nkwenye, echiche, akparamagwa, mmetụta obi na mgbasi ike inweta ihe a chọrọ.

Nchọpụta nke ụmaokwu na-akọwa na a bịa n'ụmaokwu nke mbụ bụ ihe kpatara agwa ụmụakwụkwọ ndị nwoke na ndị nwaanyị na-anaghị asụ Igbo na-akpa n'ebe ọmụmụ asụsụ Igbo ha nọ. Nchọputa na-egosi na e nweghị ndịiche a hụrụ anya n'etiti ndị ọza ajụjụ n'ihe gbasara ihe na-ebute agwa ndị ụmụakwụkwọ na-anaghị asụ Igbo n'ebe ọmụmụ ihe asụsụ ha nọ.Nchọpụta ha na-egosi na n'etiti ihe ndị ọzọ na agwa ụmụakwụkwọ na-anaghị asụ Igbo na-emetụta ha n'ụzọ ọjọọ n'ebe ọmụmụ ihe ya nọ. Nchọpụta nke ụmaokwu nke abụọ na-egosi na o nweghị ndịiche a hụrụ anya n'etiti ndị ọza ajụjụ n'ebe ihe gbasara ogo akparamagwa ndị a ha-akpa na-emetụtaru n'ebe ọmụmụ ihe ya nọ. Nchọpụta na-egosi na agwa ụmụakwụkwọ na-akpa n'ebe ọmụmụ ihe ha nọ na-emetụta ha ebe ọ dị ukwuu n'ịmụ asụsụ Igbo.

Mmechi

Akparamagwa ndị na-abụghị ndị nwe ala n'ọmụmụ asụsụ nke abụọ ka e nwereike ịmata site n'ogo itinye uche na isonye n'ọmụmụ ihe. Nchọcha a kpughere ọtụtụ ihe nke gụnyere ejighị ihe kpọrọ ihe, ihe omume na-agwụ ike, agwa ndị nkụzi asụsụ, na enweghị ngwa nkụzi dịka nsogbu nke ndị ụmụakwụkwọ na-anaghị asụ Igbo nwere n'ebe ọmụmụ asụsụ Igbo nọ. Site n'ihe ndị a chọpụtachara n'ihe ọmụmụ a, a ga-ekpebi na ọtụtụ n'ime ụmụakwụkwọ na-ahụta ọmụmụ asụsụ Igbo dịka ihe gbasara agụmakwụkwọ naanị na-enweghị uru ọ ga-abara ha ma ha gụchaa mahadum pụta. Ọzọkwa, ụfọdụ ndị nkụzi Igbo na mahadum enweghị ngwa ndị ha kwesịrị inwe iji wee kpalie mmụọ ụmụakwụkwọ. Ihe ndị a niile na-eme ka nkụzi sie ike ma bụrụ ihe na-adighị ụtọ.

Aro

Site n'ihe ndị a chọpụtara n'ihe ọmụmụ a, ndị nchọcha tụpụtara aro ndị a:

1. Ọ bụ ihe dị oke mkpa ime ka usoro e ji akụzi nkụzi dị mfe iji mee ka ụmụakwụkwọ nwee mmasị n'ihe ọmụmụ.
2. Ndị na-abụghị ndị Igbo na-amụ asụsụ kwesịrị ka e nye ha ihe ndị ha chọrọ na ihe ndị na-akpali mmụọ ha maka nzikọrịta ozi dị mma.
3. E kwesiri inye ha ogologo oge bụ ndị na-abụghị ndị Igbo na-amụ asụsụ Igbo ka ha nwee ike ghọtakwuo asụsụ ahụ nke ọma.

Nrụaka

Abekah (2009). God's Gift of Language. www.amazon.COMs.

Adesoye, M. (nd). Students' Attitude and Proficiency in Yoruba Language in Nigeria Secondary Schools: A Case Study of a Privately Owned School in Kwara State, Nigeria. MA in Education. www.academia.edus (Retrieved March 26, 2020).

Agha, A. (2006). Language and Social Relations. Cambridge University Press.

Bewaji J.A.I (2002). African Language and Culture Discourse in Olusegun Oladipo, (Ed). The Third Way in African Philosophy: Essays in Honour of Kwasi Wiredu. Ibadan: Hope Publications.

Eagly, A.H & Chuiken, S. (1998). *Attitude Structure and Function*. In D.T. Gilbert, S.T. Fiske and G. Lindzey (Eds.).*The Handbook of Social Psychology* (4thed. 269-322), New York: Oxford University Press.

Ezema, P.A (2007). The Cultural Dimension of Language Teaching and Learning: *Nsukka Journal of the Humanities*. 16 (1).

Higard, E. (1962). *Introduction to Psychology*. New York Harcourt, Brace & World.

Igbokwe, B.N (2013). Language of Identity: A Case of Igbo Language, Nigeria. *International Journal of Development and Management Review* 8(1).

Mbanugo, C.E. (2006). Music Principle for Individualized Performance Studies: The Nnamdi Azikiwe University, Awka Approach. *Interlink: A Journal of Research in Music*, 3, 41-55.

Nworgu, B.G. (2015). *Educational Research, Basic Issues and Methodology*: Nsukka University Trust Publishers.

Obayi, J.J (2018). Language and Conflict Resolution among the Cultural Groups of South East Zone of Nigeria. *Institute of Education Journal*. 30. 325-337.

Obaegbu, A.U (2010). Language and Issues in Igbo Language Development. A Key Note Address Delivered on the Occasion of the *5thAnnual Conference of Igbo Studies Association*. (ISA).

Okediadi, N. (2011). Literacy in the Mother Tongue: Publicy Versus Preference. In N. Ezenwa-Ohaeto and I.J. Ogbozi (Eds). In the Perspective of Language and Literature: Essay in Honour of R.U. Uzoezie. Nimo: Rex Charles and Patrick Ltd. 39-49.

Onukawa, M.C. (2014). Importance of Language – Why Learning a Second Language in Important. www.discover.trinity.edu/

Onwuekwe, A.I. (2014). Compiled Monographs and Notes Delivered in Ph.D. Lectures in Depatment of Music, Nnamdi Azikiwe University, Awka.

Oyelami, M.O. (2008). Development of Igbo e-learning System. *Turkish Online Journal of Distance Education*. 9(4), 8-17.

Stauss, A. & Corbin J. (1996). Analytic Odering for Theoretical Purposes. https://journals.sagepub.com/doi10 (Retrieved June 1, 2019).

Udensi, J.K. (1999). Constraints to Effective Foundation of General Studies in Education. *Journal of General Studies in Education, (JGSE)*. 2.

Umo, C. (2013). Igbo Language and Identity. Journal of Literature and Arts Studies. 3(9) 576-588.